

Onder de loep

De zeearend (*Haliaeetus albicilla*), 80 – 105 cm

Door: Gerda Hos

Wie is er niet onder de indruk van deze grootste roofvogel van Nederland. Ik in elk geval wel! Tot 200 jaar geleden was hij een vrij algemene verschijning langs de rotskusten van Noord-Europa. Daarna is het helaas bergafwaarts gegaan door bio-toopvernietiging, gif, gebruik pesticiden, afschot etc. Want daar zijn wij mensen helaas heel erg goed in. Deze prachtige zwaargebouwde vogel met lichte kop, lange brede rechthoekige vleugels met 7 vingers, korte witte waaiervormige staart, massieve gele snavel, lichte buik en grote krachtige gele poten kwam dan ook op de Rode lijst te staan. Dit familielid van de havikachtigen kwam pas in 2006 weer tot broeden in Nederland, en wel in de Oostvaardersplassen. Gelukkig ging het daarna vooruit. Langzaam kwamen er meer broedgevallen in onze waterrijke gebieden, zowel aan de kust als in het binnenland bij meren en rivieren, en nu dus zelfs bij ons in de buurt. Van een bekende vogelaar vernam ik namelijk dat er een nest in Melissant zou zitten. Nou, dat was niet tegen dovemansoren gezegd en ik wilde dat natuurlijk met eigen ogen gaan zien. Met mijn man ben ik 25 juni op de fiets gestapt in de hoop deze prachtige vogel te gaan spotten. En dat is inderdaad gelukt.

Vanaf november wordt er door deze roofvogels een nest (horst) van takken gebouwd in een grote stevige boom in de buurt van genoeg voedsel. Ze blijven trouw aan elkaar en de nestplek. Elk jaar komen er meer takken op het nest bij, zodat er na verloop van tijd een gigantisch bouwwerk is ontstaan. In Polen hebben ze wel eens een verlaten nest van 700 kg uit de boom gehaald! Na de luidruchtige balts en paring legt het vrouwtje vanaf eind maart/begin april meestal 2 eieren met een interval van 2-4 dagen. Het vrouwtje neemt de broedzorg op zich en manlief blijft nestmateriaal en voedsel aanvoeren. Ongeveer 35-45 dagen na het leggen van het eerste ei komt het eerste jong tevoorschijn. In het begin blijft het mannetje voor voedsel zorgen en voert het vrouwtje het kleine zeearendje. Als het andere ei ook uit is en de kuikens al raad weten met de aangevoerde prooien (na ± 21 dagen) gaan de ouders samen jagen. Dat is dan ook echt nodig, want de jongen zijn onverzadigbaar. Daarom houden ze het meestal bij 1 jong. Dan weten ze zeker dat dit jong genoeg voedsel krijgt en dus uitgroeit tot een volwassen vogel. En dan ook voor nageslacht gaat zorgen. Daar draait het tenslotte allemaal om in het leven! Zowel bij mensen, planten als dieren.

Toen wij in de buurt van de nestplek (natuurlijk niet toegankelijk) kwamen

hebben we de zeearend hoog in de lucht zien zweven. Het deed mij denken aan een vliegend tapijt. Zo groot, donker, en indrukwekkend. Echt een super ervaring. Het jong met grijsgele snavel, donkere staart, donkerbruine veren met lichte vlekken verbleef nog in het nest en hebben we dus niet gezien. Na 70 dagen vliegt het jong uit en na 4-5 maanden trekt hij/zij op eigen vleugels de wijde vogelwereld in. Pas na 6-7 jaar is het volwassen verenpak volledig aanwezig.

Het voedsel bestaat uit zoogdieren, veel aas, vogels – vooral eenden en ganzen – en natuurlijk vis. De prooi wordt bij verrassing overmeesterd en niet met één of andere snelle manoeuvre. Het liefst kijkt de zeearend vanaf een hoog punt of al rondcirkelend in de lucht of er iets van zijn gading te zien en dus te vangen is. Ze kunnen 200x scherper zien dan een mens en zo van wel een km afstand een prooi spotten. Dan zijn wij mensen toch maar hulpeloze wezens. Alleen een vis vangt de zeearend met een duikvlucht. Deze wordt dan met de sterke klauwen uit het water gegrist.

De naam zeearend suggereert dat ze vooral in kuststreken leven, maar ze hebben een duidelijke voorkeur voor grote natuurgebieden met zoet water. En vooral rust! Ze zijn namelijk erg gevoelig voor verstoring en zijn daardoor zeer kwetsbaar op het nest. Gelukkig is er in Melissant een heel groot gebied rond het nest afgesloten om de rust voor deze vogels te garanderen.

Half oktober ben ik er met een vriendin nog een keer heen gegaan. We zagen helaas niets, maar iets verderop stond een man met telescoop. Altijd nuttig om met zo iemand een praatje te gaan maken. Hij kwam dus elke dag naar de zeearenden kijken en liet ons zien waar het jong op een tak in de boom zat. Echt super! Helaas zijn onze foto's te wazig, maar het beeld staat op mijn netvlies gebrand, dus als herinnering blijft hij altijd bij me. Deze vogelaar verschaftte ons veel informatie en liet ons ook het super grote nest zien. Echt indrukwekkend en gewoon vanaf het fietspad te aanschouwen. Wij voelden ons de koning te rijk en raakten niet uitgepraat over deze waarneming. Dat zo'n vogel, die zelfs een beetje gierchtig aan doet, hier bij ons in de buurt broedt. En ze kunnen wel 20 jaar oud worden, dus we hopen dat ze hier nog lang zullen broeden en misschien zelfs een keertje dichterbij ons in de buurt gaan nestelen. Hoe gaaf zou dat zijn! En ach, een fietstocht Tinte – Melissant is ook niet verkeerd. Zeker met zo'n doel voor ogen.

Volwassen zeearend. Foto: Jos Schreiner